

DEBRECZENI PROTESTÁNS LAP.

AZ EGYHÁZ ÉS ISKOLA KÖRÉBŐL.

<p>Szerkesztőség: hova a lap szellemi részét illető minden küldemény intézendő N.-Péterfia utca 348 szám.</p>	<p>Megjelen hetenkint egyszer szombaton egy iven. Előfizetési ár egész évre 5 frt, félévre 2 frt 50 kr. Hirdetések díja: 100 szóig 1 frt, 200 szóig 2 frt, a másodszori hirdetésnél 100 szóig 80 kr, harmadiknál 70 kr. Bélyegdíj minden hirdetésnél külön 30 kr.</p>	<p>Kiadó hivatal: hova a lap anyagi dolgaira vonatkozó minden közlemény és küldemény intézendő, Kis-Csapó-utca 373. sz.</p>
--	---	--

Politikai pártok az egyházban.

A keresztyén vallás olyan, mint a folyó víz, — melynek eredete kristály tiszta, a forrástól távolabb ugyan, jó darabon partot szakított s kissé zavarossá vált a behullott földrészekről, de erre mifelénk már, a szerencsésen alkalmazott szűrő készülék folytán, ismét eredeti tisztaságában csörgedezik, — enyhít, üdit, éltet, táplál. Medre az egyház, mely megszabja, hol és merre csörgedezék. Hogy hogy nem, fölkerelkedik olykor a politikai pártharcok szélvészre, s fölkarvarja, beszórja porral. Nem üdit már s nem ólt szomjat . . . Ültessünk partjára sűrűn egymasmellé védelmül, jó gyümölcsöt termő fákat; Pál plántáljon, Apollós öntözzön s Isten előmenetelt ad.

Más hasonlatot is használok!

Az egyház erős vár, melyen belől békés nyugalom, biztonság s boldogság lakoznak. De e biztonság, e nyugalmas boldogság csak addig tart, míg ébren vannak az őrizők, s míg a politikai pártharcok trójai falovát be nem hagyjuk csempészni egyházunk erős kőfalai közé.

Hogy valamiképp félre ne értessem, sietek kijelenteni, hogy nem a mi püspökeink főrendiházi szerepléséről szólók, — melyet különben, minden nyilvánult és titkos aggodalmak daczára is, szerzett jognak, s ez időszert, a vallásügyenlőség bizonynyal eljövendő országa felé tett lépésnek tartok.

Nem a felhők villámaitól vagy jégesőjétől félttem egyházunk mezejét, — vannak nekünk azok ellen elvégre is biztosító intézményeink, — hanem közvetlen az egyházi közélet terén fölmerülő politikai járvány dúlásaitól.

Egy képet, nagyon elszomorító képet látok. Sokszor elfordulok tőle, de mintha csak delejes erő vonná oda figyelmemet, ismét csak rá nézek.

„Apage Satanas!”

Lehet, hogy csak káprázat az, a mit látok, lehet, hogy csak az aggodalom fest elém szörnyképeket, lehet, hogy tévedek, lehet, hogy csak álmodom. Ha káprázat, majd elmúlik; ha aggodalom, majd csak tűnik; ha tévedés, majd

eloszlik; ha álom, kellemes ébredés válthatja föl . . . De . . . hátha az álomnak a való, élőlény, folytatása lesz?!

„Apage!”

. . . Durva támadások, . . . küzdelmek . . . Tépett palást . . . A palást, zászlórudon lobogtatva, . . . azután sárral dobáltatva, megtapodtatva . . .

„Apage!”

A politikai pártszenvedélyek s pártharcok mahólnap betolakodnak az egyház szentélyébe. Vajh' lesz-e, ki az ujkori pénzváltók és árusok asztalait ott majd fölforgassa?

Mahólnap nem azt kérdik a lelkészt választó atyafiak, hogy a jelölt minő lelkész, — ejh, hisz ez a jelölt bizottság dolga, — hanem azt, hogy minő politikus. Nem az lesz előttök a földolog, hogy a választandónak keresztyéni elvei, hanem hogy politikai elvei minők; nem az, hogy a templomi szószéken, hanem hogy a kortestanyákon hogy állja meg helyét? . . . Tulzás talán ez?

Aztán mik azok a politikai pártelvek, melyeknek szolgálóját az egyházra tenni, s kényszerzubbonyát a vallás szolgálóira húzni szeretné a pártszenvedély? Tűnő felhők, melyek a szél fuvallata szerint alakulnak; most jótékony esővel, majd pusztító jégveréssel járnak; most lomha ködként nehezednek a földre, majd ártatlan bárányszerűen ragyognak a magasban; most némán huzódnak tova, majd hangos dőrejjel csapnak össze s villámokat szórnak. A krisztusi elvek eszményi magasságban állanak ezek fölött, mint a hogy a nap áll a föld és ennek felhői, — s az örök haza e földi kedves hon fölött.

A vallás szolgálója, ez örök elvek hirdetője s képviselője. Kivánnám, hogy az legyen egészen. Ha valaha, — korunkban, a vallás szolgálata egész embert kíván, s igaz ma is, igaz marad mindig, hogy nem szolgálhatunk egyszerre két urnak. Nem az a mi föladatunk, hogy politikai pártszenvedélyek kényszernyomása alá görbedjünk, azoktól vezetessünk, vagy azokat szítsuk. Ha a római első keresztyének társadalmat átalakító hatásának egyik főtítka abban állott, hogy nem hajoltak meg a nemzeti istenek, — s nem tömjéneztek a bálványok előtt, sőt azoknál magasabb fokra emelék a lelkek gondolatát, hitét: vajjon a mai

egyház hatását nem az föltételezi-é egyfelől, hogy megtudta-é óvni szentélyét a politikai pártelvek bálványozásától, sőt hogy másfelől tudott-e hatni, — mint a föld sava s a világ világossága, — tisztítólag a zavaros, — higgasztólag a háborgó — s világitólag az elsötétült pártküzdelmektől nyugtalan szivek kibékítésére, s a valláserkölcsei tökély magasabb fokára emelésére. Szóval, ne pártarcok uralják a valláserkölcsei életet, hanem megfordítva, ez hason azokra átalakítólag, nemesítőleg. Lelkész a szószéken, tanító az iskolában, mindkettő egyszersmind az életben is, lelkészt vagy más egyházi hivatalnokot választó egyháztag az urnánál, ne muló politikai pártelvektől, hanem az ezek fölött álló krisztusi elvektől vezéreltessék, s ezektől legyen áthatva egészen.

Talán sok a jókivánatból? De nem sok kitűzött célnak, a mely felé törekednünk kell. Óh ha Krisztus óltára tisztán s erősen épült föl a szivekben, tisztább lánggal ég azon a hazafiság, a honszeretet tüze is. Akkor csakugyan álomnak marad a „tépett, sárral dobott palást,“ a „pénzváltók zaja a templomban“ stb.

Nem, nem azt mondom, hogy a jelszó ez legyen: politikába ne avatkozzunk, politikai kérdéseknél ne szóljunk stb., mert hiszen hazafiak vagyunk; hanem azt, hogy tisztán egyházi ügyeinkben ne engedjünk szerepet a politikai pártelveknek. Hiszen a politikai elvűség nem privilegium az egyház iránti hűségre, valamint ez sem amarra. Mindig van abban valami szomorító, ha halljuk, hogy ez vagy amaz egyházban a lelkész vagy presbyterek választásánál, ez vagy amaz politikai párt győzött.

Mire vezetnek e kórjelek? Hadd mondjam el egy rövid képen.

Szép, életerős fa állott, zölden, virulva, lombos-árnyat adó galyakkal társai között. Az erdész korán észrevette, hogy tövén, egyike sarjadt ama kúsó növényeknek, melyek fölkapaszkodnak az ágak hegyéig, s a támaszul szolgáló fán élődnek. Hagyta élni az élődőt; de ime idő multán a fa senyvedt, végre kiszáradt a folyondár ölelő karjai közt, s egyetlen föladata ezentul az vólt, hogy támaszul szolgáljon megölő szipolyának. Talán a folyondár levelei alatt, ártó férgek is működhetek, rejtve, titokban; az erdész kimélte a folyondárt, nem kutatta, nem vette észre a baj okát, s a fa áldozatul esett.

Fiat applicatio!

Intéző s ellenőrző testületeink komoly figyelmére méltók, az egyházunk testén föltűnedező kórjelek, s egyházunk iránti kötelességünk, korlátot szabni, ott a hol csak lehet, az egyházi téren való politizálásnak.

Nagy Imre,
ugrai ev. ref. lelkész.

Válasz Kovács Lajos urnak.

(Folytatás.)

Azon ellenvetésre pedig, hogy a méh és pók ugyanazon virágból szívhatnak mézet és mérget, csakis annyit jegyzünk meg: ha virág és virág között választásunk van, oly virágokat ültessünk a méhes elébe, melyekből míg a méhek több mézet és biztosan gyűjtenek, addig az odatévedett pók se legyen képes annyi mérges anyagot magába szivattyuzni, hogy ölj, vagy csak ártalmas hatással is bírna, és mert a vallástanításnál ilyenekül tartjuk az uj-szövetségi bibliai történeteket, mi a „Válasz“ írója által felállított pontozatok azon részét, mely az ó-szövetségi vagy zsidó történetekre különösen vonatkozik, megfordítjuk s azt mondjuk:

A keresztyén vallás Krisztus evangyéliumán, tehát az uj-szövetségen alapszik.

Az uj-szövetségi történetek a legalkalmasabb szemléltető alakok a keresztyén vallás tanításánál.

A keresztyén vallás konkrét alakja s élő példája Krisztusban áll előttünk.

Az uj-szövetségi történetek tartalmukra nézve tanulságosak, alakjuk életelevení s végre egyszerű.

Szabad legyen reménylenünk, hogy a „Válasz“ írója által az ó-szövetségi, vagyis zsidó történetekben, — mert hiszen csakis a népiskolai vallástanításról van és lehet szó, — különösen feltüntetett tulajdonságokat s érdemet, midőn a keresztyén vallás tanítását, illetőleg az uj-szövetségi történetekre visszük át, talán még ellenünkben sem fog azoktól — mindez megtagadtatni vagy kétségbevonatni, annyival inkább, mert ezen felfogásunk és állításunkkal nem is maradunk egymagunkra, ennek bizonyosságául — nem keresve messze földön költőt, bölcsészt és hittanárt, — saját egyházunk egyik püspökének, főtiszteletű Szász Károly urnak tulajdonított eme nyilatkozatára hivatkozunk: „a bibliáról, különösen annak újtestamentomi részéről el lehet mondani, hogy a gyermekek számára van írva, ugy a mint azt Idvezítőnk értette, az alázatosak és hamisítatlan kedélyűek számára.“ (Protestáns Egyház és Iskolai lap 1884. év, november 30-iki szám. 1531 lap.)

Az ó-szövetségi, vagyis zsidó történetekre fektetett történeti fejlődés szerint a keresztyén hit- és erkölcsi élet alapjának megvetése népiskoláinkban keresztül nem vihető, — ily értelemben nyilatkoztunk mi.

Erre vonatkozólag a „Válasz“ írója azzal támad, hogy „az egyházkerületi népiskolai tanterv életbeléptetésének 6-ik évében épen azok nyilatkozata szerint, a kik a tanterv életbeléptetésére első sorban hivatvák s talán kötelezve is vannak s nem véve figyelembe azt sem, hogy ha még meg sem próbálták, honnan meritik gyakorlati ellenérveiket, s miből mondanak rá tapasztalattal indokolt bírálatot.“

Igenis, mi hivatva és kötelezve is érezzük magunkat a népiskolai tantervet a lehetőség határai között életbeléptetni, s midőn a „Válasz“ írója által hivatlanul odavetett ezen nagy hangú kérdőrevonással szemben megadjuk a feleletet, tesszük azt nem a „Válasz“ írójára való tekintetből, hanem azért, hogy bebizonyítsuk az olvasó közönség előtt, miszerint cikkünk megírására nem meg gondolatlan-ság, nem tájékozatlanság, avagy irói viszketegség, hanem

igenis az ügy iránti igazi érdekeltség és népnevelési viszonyainknak ismerete vezetett bennünket, és miután épen 6 év után tettük ezt, csakis azt bizonyítja, hogy ezen időszak alatt egészen meggyőződünk a felől, miszerint népiskoláinkban a jelenlegi tanmódszer s tananyag beosztás mellett a keresztyén vallás hitelvei és erkölcsi törvényeinek tanítása még csak megközelítőleg sem mutathat fel oly általános eredményt, mely hitfelekezetünk bármelyik józan gondolkozású s igaz érzésű tagjára nézve kielégítőnek lenne mondható, s épen ezért bátorságot vettünk magunknak az e téren szerzett tapasztalatok nyomán a baj orvoslására, a hiány pótlására általunk részben alkalmasnak felismert gyógyszer ajánlani; s ha ez 6 év előtt történik, akkor hangzott volna csak a „Válasz“ írójának ajkairól a guny és kárhözátás dörgedelmes szövege, s akkor mondhatta volna joggal „meg se próbálták“, míg így 6 év utáni felszólamlásunk sem eshetik kifogás alá, mivel az 1878. év július havában tartott egyházkerületi gyűlés jegyzőkönyvének 215. száma a gyakorlat által indokolt észrevételek és tapasztalatok betervezésére záros határidőt nem tűzött ki, — és hát bizony nagy baj az, hogy az ezen tárgy feletti eszmecsere épen azon időben merült fel, midőn az új vallástani kézi könyvnek szánt munka pályadíjjal jutalmaztatott.

„Honnan merítik gyakorlati ellenérveiket s miből mondanak rá tapasztalattal indokolt bírálatot,“ — erre azt mondjuk, hogy egyik részről 30, másik részről 25 éves lelkészi pályánkból, — mely pályán mindenikünk a népiskolai tanítással több éven át ténylegesen foglalkozott, aztán mint körlátogató lelkészek évente kétszer szereztünk magunknak tapasztalatot 9—10 egyház iskolájában — egyikünk 20, másikunk 25 óta teljesítjük az egyházlátogatói tisztet minden évben felváltva más-más körben, s így már volt alkalmunk az egyes egyházak iskoláiban úgy a népnevelés több ágairól, mint a keresztyén vallás tanításának eredményéről, vagyis az iskolák belső és külső életéről magunknak egész az apró részletekig tudomást szereznünk, és így nem elvont elvek s akadémikus fejtegetésekre, hanem valóságos megcáfolhatatlan tényekre támaszkodva mondjuk most is, hogy népiskoláinkban a vallástanítás eredménye nem üti meg azt a mértéket, mely az ev. reform. címet a csak a látszat kedvéért is magán viselő lelkészt, vagy tanárt nem hogy jelenleg kielégitené, de a jövőre nézve csak reménységgel is biztatná.

Peterdy Károly,
esperes.

Sütő Kálmán,
főjegyző.

(Folyt. köv.)

A békés-bánati ev. reform. egyházmegye közgyűlése

folyó hó 14—16-ik napjain tartatott meg Szegeden.

A páratlan szépségű templom — hol gyűlést megelőzőleg istenitiszteletet tartottunk — élénken költi fel sziveinkben az eszközök által munkáló isteni gondviselés iránti hálaérzetet; — élénken és elismeréssel emlékeztet annak nagy névre, mely itt, a magát megdicsőítő kegyelemnek eszköze volt, és Szeged és a szegedi ref. egyház történetében magát enyészhetlenül megörökítette.

A gyűlés szokásos megnyitása és megalakulása után

Nagy Péter, erdélyi püspök és Gr. Lónyai Menyhért, — egyházmegyénk egykori nagynevű segédgondnokának — elhalála jelentetvén be: emléküknök jegyzőkönyvi megörökítése mellett, ez utóbbinak családjához az egyházmegye részvétfőlirotot intéz, s fölötte jövő évben Békésen tartandó közgyűlésében, az egyházmegyénkben divó kegyelet szokás szerint emlékbeszéd tartását határozta el; — mint szintén, múlt évben elhalt Balogh János egyházmegyei tanácsbíró és a szegedi reform. egyház tevékeny főgondnokának emlékét is így újitandja föl.

Az esperesi általános jelentés mind szerkezete, mind tartalma által lebilincselé a közgyűlés figyelmét. De ha örömmel hangolt a jelentés azon része, melyben az egyházi élet terén nyilatkozó buzgalom és a egyház céljai elérhetőségére irányított mozgalmak s a szép jelekben bizonyuló adakozás és áldozatkészség rajzoltatik, például, hogy Páncsován bibliai egyesület alakult, — Battonya templomot, — Orosháza a Gyopár-halmára települt reform. lakosok részére iskolát épített, — Makó a földéaki leányegyházzá alakított reform. hivek részére istenitisztelettartás — egyszerű tanítólak és iskolahelyiségül 1500 frtért házat vásárolt, — és hogy egyházmegyénk statistikai adatai mind a lélekszámban, mind az iskolázásban szaporodást mutatnak: levertséget okozott s elszomorított e jelentésből vett azon értesülés, hogy a kitértek száma 113-ra emelkedett se szám kevés kivétellel H.-M.-Vásárhelyre esik, s az ottan mutatkozó, a főtiszt. egyházkerületre már múlt évben följelentett unitárius mozgalomra s az ezt előidéző sajnós körülményre vezethető vissza.

Közérdekű tárgyak voltak ezen kívül: a kerületi főiskola és a tanárválasztás ügye, melyben a nagy szorgalommal egybegyűjtött és szakértelemmel csoportosított adatok meghallgatása és mérlegelése után határozatilag kimondott, hogy ez ügy jövőre úgy rendeztessék, hogy a kerület joga a debreczeni egyházzal szemben minden ponton biztosítottassék. — Gyámpénztárunk tőkéje, melynek áliaga 1884. április 30-án 30,577 frt volt, — jelzálogos kölcsönre nem kerestetik s takarékpénztárilag kezeltetvén, nagyon szerény százalékot hoz; — hogy tehát magasabb kamatláb nyerhetése által az intézet tőkéjének gyarapodása s így a segélyezett és segélyezendők érdeke biztosítottassék, elhatározott, hogy lelkészeink, kölcsönre szorult hiveiknek az intézet tőkéjének 7% melletti igénybevételét ajánlják, s ha ez eljárás által a kihelyezés nem sikerülne, a heverő tőke fele része magyar aranyjáradékba, vagy földhitelintézeti záloglevelekbe fektetessék.

Hertelendifalvának, — a betelepített csángók által alkotott új egyháznak, — mely eddig Páncsovához volt affiliálva, az önállandósítás engedélyeztetett, Tomka Károly figyelemre méltó okok alapján lelkészül, s az egyház anyaegyházul elismertetett. — Kovácsházának templom, — Becskereknek imaház és paplak, — H.-M.-Vásárhelynek lelkészlak, Szentesnek szintén lelkésziak és bérház építésére engedély adatott. — Azon intézkedés, hogy H.-M.-Vásárhely a gymn. tanárok fizetését fölemelte és a 10-ik tanári széket föllállította, továbbá, hogy elaggott tanítóját végkielégítette, — Békés és Öcsöd elhalt tanítója családjának kegyeleti évet adott, — Szeghalom Orbán Sándor kántort nyugdijazta, mint a közügy terén munkáló egyéniségek iránti méltánylat bizonyítéka, megnyugvással és örömmel

vétetett tudomásul s erősített meg. — Rittberg és Szkulya — azon alkalomból, hogy az illető tanfelügyelő által iskolák államosítására felszólítottak — kijelentvén, „hogy felekezeti iskolájtól megválni nem akarnak, s az anyaszentegyház érdekében hozott eme határozatuk megvalósíthatására segílyt s pártfogolást kérvén: indokaik alapján a segílyezésre kiválóbban ajánlatni határozottak. A közalap-hozjárulást megtagadó egyetlen egyházunkba, M.-Berénybe, az ügy kellő elintézésére küldöttség neveztetett ki. Ugyancsak M.-Berény — bár e téren az egyházi hatóság minden fokozata által elutasított — megújítja azon kérelmét, hogy a békési határban birt földektől ne Békés, de saját egyházuk javára rovassanak meg egyházi adóval. — Ezen ügy, mivel jelen állásában többé tárgyalás tárgyát nem képezheti, a békési egyház képviselőjének indítványára a két egyház közötti megbeszélés és békés kiegyenlítés tárgyává tétetett, minek sikerülése felette óhajtható. Hason természetű, de árnyalatában ettől bizonyos fokig különböző kérdés vár megoldásra H.-M.-Vásárhely és Orosháza között. Előbb H.-M.-Vásárhelyen lakott, most Orosházára áttelepült ref. hívekre Orosháza is kivetette a h.-m.-vásárhelyi határban fekvő ingatlanokra az egyházi adót, H.-M.-Vásárhely is — sőt ez utóbbi a végrehajtást is sürgöli. Kívánatos volna, ha az anyagilag gyenge Orosháza is, a h.-m.-vásárhelyi egyház ismert buzgó érzelmeihez felebbezne és megkísérelné az atyafiságos kiegyenlítés útját. H.-M.-Vásárhelyről föltételezzük, hogy egykori filiája iránt, — mely, mint fönebb láttuk, a gyopárhalmi iskola felállítása által az egyház közérdekeinek elérhetésére oly áldozatkésséggel s az egyházmegyei közgyűlés által határozati-lag is kiemelt módon munkál, s melynek — e szerint az Orosházára áttelepedett ref. hívektől befolyandó, ingatlanokra kirovott adó filléreire, miknek elmaradását az erőteljes H.-M.-Vásárhely megérezni sem fogná, oly nagy és létfeltétellel qualificálható szüksége van, — a testvéri szeretet és szives engedékenység érzelmeit fogja gyakorolni, különösen akkor, ha szives figyelemre méltatja, hogy szentesített zsinati törvényünk értelmében „országunk minden reformált vallású lakosa és honpolgára, azon helyen tekintik az egyházközség rendes tagjának, ahol tagja a polgári községnek — 15. §. — és hogy az egyházközségi tagoknak kötelességük az egyház és iskola fentartása céljából reájuk rótt terhet pontosan viselni — 18. §.

A segédlelkészek elhelyezésére adott esperesi „véleményt“ az 5-ik pont kivételével egyházmegyei közgyűlésünk elfogadta. Az 5-ik pontban foglalt véleményt nem találja olyannak, mit — különösen jelen viszonyaink között — kimondani s határozati erőre emelni czélos és tanácsos lenne.

Törvényszékünk a Békésen 1884. decz. 11-én megejtett lelkészválasztást megerősítette.

A három napig tartott gyűlés az esperes ur fenkölt és megható zárbeszéde által berekesztetvén: ennek tagjai a meghatottság és elismerés érzetével távoztak el s benső örömmel osztakoztak az egyházmegye legidősb egyházi tanácsbírója által rögtönzött bucsúvász áldáskívánataiban s azon nyilatkozatban, hogy a gyűlés megható, mondhatónk méltóságos lefolyását és sikerét biztosító esperesi eljárás és

bölcs kormányzat személyesítője iránti tiszteletben hívek és egyek leendenek.

r. l.

A nagybányai reform. egyházmegye közgyűlése.

Midőn a nagybányai reform. egyházmegye f. év ápril hó 9. és 10. napjain tartott közgyűléséről e rövid tudósítás írására határoztam magam, mindenekelőtt a legnagyobb örömmel jelentem, miszerint egy a közgyűlés népeisége, mint a tárgyalt kisebb és nagyobb fontosságú ügyek iránt tanúsított érdekelt-ség, az egyházas érzület egészséges és életerős állapotáról tett bizonyosságot.

Bencsik István esperes ur, ihletett imával és emelkedett szellemű szép beszéddel nyitotta meg a gyűlést, kegyelettel emlékeztetvén meg az egyetemes magyar ref. egyház két nagy halottjáról, Nagy Péter püspökök és Lónyai Menyhért egyházkerületi gondnokról.

Az átértett vesztés búsongó hangulatát azonban a lelkesülés öröme váltotta fel, midőn Szendi Antal és Böszörményi Zsigmond megválasztott világi tanácsbíró urak meleg szavakban ajánlották fel munkásságukat az egyházmegye javára.

Majd esperes ur olvasta fel az egyházak anyagi és szellemi állapotára vonatkozó, nagy gonddal és lelkiismeretességgel készített jelentését, mely kicsiny népességű egyházaink tevékenységéről, áldozatkészségéről és buzgóságáról megnyugtató képet tárt fel. Méltán nagy hatást keltett egyházmegyénk derék gondnokának, Ujfalussy Sándor urnak erélyes reflektálása az esperesi jelentés azon pontjára, miszerint némely egyházainkban az uri rend az egyházi ügyekkel és templommal mit sem gondol, — ohajtja hogy jövőre az ilyen halt tagok névszerint megemléssenek és a nyilvánosság rosszalásának átadásanak.

Méltó az említésre, miszerint Szent-Márton ref. egyházközségében, — a buzgó és tevékeny lelkész Bodnár János, sok nehézségeket legyőzve, — végre a templomépítés ez évben kezdetét veszi; Pettyénben pedig a derék Böszörményiek kezdeményezésére, az építkezés miatt több év óta üresen állott lelkészi hivatal be fog tölteni.

Hát vita, izgató, érdekes, szellemes vita volt-e? Ez is volt különösen két tárgynál. Az egyik a számoltató szék. Indítvány adatott be, hogy jövőre az esperes, egyházmegyei látogatás alkalmával vizsgálja meg a számadásokat; azonban ez ellenében megtartatott a fennálló gyakorlat, külön számoltató szék fog ezentul is működni. A másik a gyámintézetünk ügye volt. Indítványoztatott, miszerint az eddig egyenlően fizetett hat forint gyámrszvény helyett, a lelkészek fizetésük arányában járuljanak a gyámintézetű tőke növeléséhez. Itt különösen élénk volt a vita, — hiába! tanítja már egy ezered, hogy a magyar fizetni nem szeret. A szellemi párbajban csak úgy villogtak, csattogtak, szikráztak az összemért fegyverek, szerencsére vér nem omlott, és a győzelem az adóemelőké lett.

Csak még egyet! Egyházmegyénk még a múlt évi tavaszi közgyűlésén elhatározta, miszerint ezentul a hivatalába lépő lelkész ünnepélyesen igtatassék be az esperes vagy helyettese által; ekkor az indítványozók megbizattak, miszerint adjanak a beigtatás mikéntjére nézve is véleményt. A vélemény, — melynek lényege az, hogy a beigtató mondjon először imát, végül pedig a beköszöntő elmondása után, üdvözlje a lelki-

pásztort, — elfogadtattott, már egy pár lelkésztársunk és gyülekezetünk élvezte is az ünnepélyes beigtatás gyönyöreit. Szólhata róla Sz.-Váralja, meg Felsőbánya.

Végül a mikolai egyházközség dicséretére meg kell említeni, miszerint nem úgy fogadtak, mint a mult tavasszal fogadták a sok kárt okozott árvizet, ellátásunkról magyar vendégszeretettel gondoskodtak.

Nagybánya, 1885. ápril 21.

Gulyás Lajos.

R á c z I s t v á n

volt szatmárnémeti ref. gymnasiumi tanár emlékezete.

(Vége.)

Sok tanárt ismertem s ismerem most is; de minden tulzás és elfogultság nélkül mondhatom, hogy Rácztot mindig a legjelesebbek közé számítottam. — Tárgyának alapos ismerete mellett különösen könnyed, megnyerő előadási módorával s páratlan közlőképességével tüntette ki hivatottságát. — Ő, mint maga is mondani szokta, nem előadásokat tartott, hanem tanított. — Szemléltetett folyvást s kísérletei mindig a legszebben sikerültek. — Mikor tanított, egészen áthatotta tanítványai szívét, lelkét.

Kezdő tanár korában akkor láttam őt legelőször, mikor a néptanítók számára rendezett póttanfolyamon mintegy száz, többnyire idős tanító előtt a physica egyik szép részét magyarázta. — Aztán láttam a nőnevelő intézetben, láttam tanítói értekezleteken s a gymnasiumban is igen sokszor. — És az a hatás, melyet legelső alkalommal tett rám, megmaradt bennem mindvégig, mert mindannyiszor azt tapasztaltam, hogy tanítványai képességéhez, kedélyéhez és tantárgya természetéhez tudja magyarázatait alkalmazni s kedvet, sőt valódi lelkesedést képes azokban gerjeszteni tantárgya iránt. — Ama két paedagogiai irány, melyről fentebb szóltam, t. i. a szelid és szigoru bánásmód ő benne szerencsés közvetítőre talált; szelid, szeretettel teljes bánásmódja kellő szigorúsággal párosult. — Tanítványai szerettek is, félték is tőle, ha hibába estek. — Meg is volt sikere tanításának. — Tanítványai élő tanúságot tehetnek róla. — Előljárói a legnagyobb elismerésben s a legtöbb kitüntetésben részesítették pályája egész folyama alatt.

De nemcsak alapos tudománya s páratlan tanításbeli képessége, hanem az általa szolgált intézet iránt tanusított feltűnő buzgalma s minden közügy iránti meleg érdeklődése tette őt szinte pótolhatatlanná.

Az a körülmény, hogy épen Szatmár-németi születés volt, hogy épen itt nevelkedett fel, mintegy magával hozta az iskola mindennemű ügyei mellett tanusított lelkesedését. — E lelkesedés teremtette meg vele ugyszólván semmiből a természetudományi szertárt, mely nem nagysága, vagy gazdagsága, hanem tervszerűen rendezett volta s használhatósága által elégitheti ki az igényeket. — Szünetidejét csaknem folytonosan ennek gyarapítására fordította; maga gyűjtögette az ásványokat, maga szárította a növényeket, maga tömte az állatokat s példájával serkentette tanítványait és az iskola pártolóit az adakozásra. — Ő volt egyik legelső szervezője a tanári nyugdíj- és gyáminintézetnek, melyből — ugyan ki gondolta volna! — az

ő özvegye nyer először elég tisztességes ellátást. Ő volt a tanügyi bizottság jegyzője több évig, s az intézet szellemi és anyagi ügyeinek rendezése körül sokat tett. A torna-iskola rendezése jó részben az ő kezdeményezésének eredménye. A nőnevelő intézet sok ideig ingyen működő tanárát tisztelte benne. A tanári fizetések emelése körül az ő működésének és buzgalmának méltatása nem kis hatással volt. A „Szamos“ című társadalmi lapot 6 éven át kitűnő tapintattal és pontossággal szerkesztette; a város társadalmi és művelődési mozgalmaiban, az egyesületi életben s mindenben, a mi közjóra irányult törekvés fölmerült, buzgó, tevékeny részt vett.

Országos irodalmi hírnévre nem vágyott, tehetségét túl nem becsülte, tankönyvek gyártása nem teszi messze földön ismertté nevét, pedig tanítványai számára szerkesztett jegyzetei s rendszeres kis tudományos dolgozatai kétségtelenül bizonyítják, hogy jó tankönyviró is lehetett volna.

De ő maga előtt tartotta Kölcsey elvét, melyszerint „az emberi tehetség parányi lámpa, mely csak kis kört világíthat meg egyszerre fényével“; és ott igyekezett fényt terjeszteni, a hova a gondviselés helyezte. És ez a kis kör nem is fogja őt elfeledni. — Az a közrészvét, mely temetését oly mélyen meghatóvá tette, az a 8—9 pompás koszoru, melyet koporsójára a kegyelet rakott, az a sűrű zápor könyhullás, mely az összesereglett halotti gyülekezet mély fájdalmát kétségtelenné tette, biztosíték arról, hogy a közügynek soká hálásan emlegetendő hasznos munkása hunyt el benne. — A ki 41 rövid év alatt annyi szívet megnyert magának, mint ő, nem élt hiába, s hitünk szerint hervadhatatlan koszorut nyert.

Béke lengjen porai felett! s magyar protestáns egyházunk tanügye terén támaszson a gondviselés időről-időre hozzá hasonló hű munkásokat!

Gergely Károly,
ev. ref. lelkész.

Dr. Stoy Folkmár Károly

szül. 1815. jan. 22.; meghalt 1885. jan. 23.

A „Paedagogium“ egyik közelebbi füzete Dr. Stoy, jénai bölcsész, — majd neveléstantanár, hit- és bölcsészettudor nekrológját hozta. A nagy tudomány, tevékeny férfi, kinek áldásos életét virágzó intézetek s tudományos művek létrejötte s nagyszámu tanítványok hálás emlékezete jelöli és kíséri, ugy az elmélet, mint a gyakorlat terén elsőrangú művelője és terjesztője volt a paedagogikának. Hire tulszárnyalt Thuringia bércein, átlépte a nagy Németország határait is s távol országok, sőt más világrész (Amerika) tanulni vágyó ifjúságát gyűjtötte össze a jénai egyetem auditoriumába s ama tanítói seminariumba, melyet az ő ügybuzgó tevékenysége s elméleti előadásokkal meg nem elégedő lánglelke létrehozott, ápolt, vezetett, szeretetteljes szívének egész melegével áthatott s a félreértés és kicsinyeskedés keserű támadásai ellen védelmezett.

Mert nem csak nálunk kellett és kell néha még ma is, a tanítóseminariumoknak küzdeni lenézéssel, fel sem vevéssel vagy félreismeréssel; hanem az ezen intézetek szülőföldjén, Németországon is átkellett haladni annak a kicsinyke-

dés minden akadályán. De legyőzte az akadályokat s erőben megizmosodva, szervezetben megtisztulva, határozott czélal s e czél öntudatos elérését biztosító eszközök birtokában került ki a küzdelemből. Rajta is bizonyult, hogy a pálma teher alatt nő meg.

Dr. Stoy élettörténete egyik szép példáját adja a tanítósemináriumok érdekében folytatott küzdelemnek s az ezek árán nyert fényes diadalnak. A bölcsészeti s nevelés-tani tudományokból egyetemi magántanárrá képesítettven 1843-ban, majd 1845-ben bölcsészeti rendes tanárrá nevezettven ki, először is egy paedagogiai társaságot alapított a végett, hogy konkrét témákat tudományos, paedagogiai alapon gyakorlatilag tárgyalván, leendő tanítókat azok szerint oktatni megkísértsen. Kezdetben a társaságnak 11 tagja volt az egyetem hallgatói közül, később azonban egy egész intézet, egy tanítóképző fejlődött a társaságból. Gondoskodott aztán semináriuma számára idővel Stoy gyakorló iskoláról is s e végett Jéna város legszegényebb gyermekeit gyűjtötte össze. Nemesszívü emberbarátok filléreiből épített egy szép, nagy iskolát, melyet János-Frigyes iskolának nevezett, s ebben a legszegényebb néposztály gyermekeit ingyenes oktatásban részesítette. A szegény gyermekek valódi atyja lett, gondozta, ruházta, vallásos irányban neveltette, hasznos ismeretekkel ellátta, gyümölcs- és zöldségtenyésztésre oktattatta őket. — Tapasztalván azonban, hogy a nyomor s az a mellett minden lépten-nyomon ott ólálkodó kísértés és bűn, mily hamar semmivé teszi sok növendéknél a János-Frigyes iskola jó munkáját s kiöli a gyermekek szívéből a vallás és erkölcs fejlődésnek indult magvait: tanítókból s más ügybuzgó férfiakból egyesületet hozott létre (Seelsorgerverein), melynek czéljául az iskolából kikerült, szegénysorsu ifjuság lelki gondozását, illetőleg megvédését tűzte ki.

Az általa alapított semináriumnak azonban sok akadályal kellett megküzdeni. Akadtak, a kik munkáját gáncsolták, kicsinylették s rágalmakkal illették. És bár ő a legodaadóbb szeretettel csüngött is ez intézeten s egyetemi előadásai mellett, hiven dolgozott és tanított benne, a nevelés és oktatás elméletébe s gyakorlatába nagy lelkesedéssel vezetgette is be a növendék tanítókat, tanításterveket készített s készítettetett, conferentiákat tartott, a gyakorlati tanítás-órák eredményeit lelkiösmeretes szigorral, de az atyai sziv melegével és szeretetével bírálta meg s ügybuzgó lelkesedésével s fáradhatatlan munkásságával az ifju embereket a paedagogia lelkes apostolaivá s Jénát a paedagogiai élet középpontjává tette; mégis mivel a kezdet mindenben nehéz, s az eredmény legalább a kezdő években nem felelt meg az intézethez kötött várakozásnak: a semináriumnak egyelőre buknia kellett. Felhasználták ellene, hogy a régi s többnyire egy vagy más pályáról elzüllött, ugynevezett Schulmeisterek rövidebb idő alatt s talán jobban betudják tanítani az ábc-ét s beemléztetik a könyvnélkül valókat, mint a semináriumból kikerült ifjak. Az eredmény jött csak tekintetbe s nem egyszersmind a lélekölő, fáradságos ut is, melyet a növendékeknek meg kellett tenniük, míg a fényes, de csak muló exameni eredményre eljuthattak. — Aztán meg, mit a tanítóknak többet tudni, mint a mennyit tanítványaiknak betanítanak? Lélektan, logika, paedagogika, algebra, csillagászat stb. mire valók a semináriumban?

Dr. Stoyt mélyen megrendítette szeretett intézetének

bukása s e miatt egyetemi tanszékét s kedvelt Jénáját is elhagyta (1866) s Heidelbergbe kapván meghívást, ott működött aztán 8 évig, mint a neveléstan tanára. Az 1867-ik évben egy évi szabadságot kért az egyetemtől, hogy az osztrák evang. egyház főhatóságának megbízása folytán, Bielitzbe mehessen s ott az első osztrák evang. tanítósemináriumot szervezze. — Ime, otthon nem kellett s más országból bizalommal fordulnak feléje.

A bielitzi semináriumot én is (e sorok írója) bódogult Révész Imre utasításából 1870-ben felkerestem s benne több mint egy hónapot időztem. Szervezetét ismertettem volt „a magy. prot. Figyelmezőben.“

A mit Stoy a tanítók képzésénél Jénában elérni akart, de nem vihetett ki, Bielitzben megvalósította s e seminárium főelvévé tette, hogy tudományosan képzett tanítókat, elméleti ismeretekkel kellőleg ellátva s gyakorlatilag a tanításba bevezetve, — s nem csak gyakorlati fogásokra gépiesen betanított mesterembereket bocsásson ki az életbe.

A bielitzi seminárium derekasan megfelelt feladatának s dicsőséget szerzett szervezőjének. És megérte Dr. Stoy azt is, hogy elvéi Jénában diadalt ültek s maga 1874-ben visszahivatott s az államminisztertől, az időközben újra felállított jénai semináriumba ünnepélyesen bevezettetett. Ettől fogva egész haláláig nagy buzgalommal vezette ezt az intézetet s magas virágzásra emelte.

Stoy mint író is kitünő helyet foglal el a német paedagogiai irodalomban. Nevezetesebb művei: „Iskola és élet“, „Családi neveléstan“ beszélgetésekben, „Bevezetés a bölcsészeti tudományokba“, „Neveléstudom. ismeretek.“ Legkitünőbb munkája: „Encyclopaedia der Methodologie und Literatur der Paedagogik“, két kiadást ért. Egész haláláig szerkesztette és kiadta az „Allg. Schulzeitungot.“ — Mint műveiből kitünik, a Herbart-féle iskolához tartozott, de menten minden tulzástól; felfogásában önálló, előadásában élénk s megkapó. Ügyes szervező, elméleti képzettsége gyakorlati érzékkel s ügyességgel párosult.

Áttekintve Dr. Stoy működésén s annak eredményén, azt az igazságot láthatjuk újabb példával megvilágítva, hogy a nevelés és oktatás, s épen a népoktatás ügyét is, nem azok a férfiak vitték és viszik előbb, kik elméleti képzettségük hiányában, az elméletet lenézik s mindegyre a gyakorlatot hangoztatják, hanem a kik philosophiai képzettséggel bírnak s a neveléstan elveivel ismerősök. Lehetnek ugyan ötleteik, vagy mondjuk, elveik, ama féllábon járó paedagogusoknak is, kik az elméletéről csak úgy félvállról, kicsinylőleg szólnak; de elveiket sem kellőleg kifejtteni s meggyőzően indokolni, sem védelmezni nem képesek. A tárgyak és elvek elméleti ismeretének s áttekintésének hiánya miatt, fejtegetéseik merő kapkodás, indokolásuk tartalom nélküli üres fecsegés, védekezésök szavak és kifejezések bogaiba kapaszkodó zugprókatori rabulistica. A leggyakorlatibb tantárgy, a számtan tanítása elveinek s módszerének kifejtése is egy Diesterveg munkája, s az elmélet e nagy emberétől, ezen a gyakorlati téren, sokat tanulnak még ma is a gyakorlati tanítók. Ime Dr. Stoy az egyetem katedrájából szállott a gyakorlat terére s csak így állithatott maradandó emléket nevének a tanügy történetében.

Kovács Lajos.

A Tiszántuli Egyházkerület közgyűlése.

A Tiszántuli Egyházkerület közgyűlése f. hó 23-án kezdődött. Előző két napon, 21. és 22-én lelkésképzési vizsgák tartottak. A második vizsgára 33 tiszteletes atyafi jelentkezett, kik közül azonban egy visszalépven, 32-en állottak elő, közülök 23-an Debreczenben, 9-en Sárospatakon végezvén a hittanszaki pályát. Neveik, betűrendben így hangzanak: Adorján Zoltán, Árokháti Béla (Sp.), Bartha József (Sp.), Bélteky Géza, Csuka Ferencz, Elek István, Ferenczy Gyula, Fiók Károly, Gyarmathy Gábor, Kanizsai Endre, Kiss Sándor, Koncz János (Sp.), Kozma Zsigmond, Kovács Lajos (Sp.), Kovács Zsigmond, Laczka Sándor, Medgyaszay Gyula, Mészáros Lajos (Sp.), Némethy György (Sp.), Pócsik János (Sp.), Révész Mihály, Sarkadi István, Sulyok István, Sütő Miklós (Sp.), Szabó László, Szabó József, Tóth Béla (Sp.), Turóczy Gyula, Zsigmond Géza, Végh József, Vitéz Gyula, Vörös Zsigmond. — Az első vizsgára szintén 32-en állottak elő, mindannyian olyanek, kik Debreczenben futották meg a hittanhallgatói pályát. Neveik ezek: Bagdány János, Baksa Barna, Bekényi János, Biber József, Biró János, Csák József, Futó Zoltán, Háger Miklós, Havas Gyula, Kálmán Béla, Kalmár Ferencz, Kerekes Sándor, Kiss Antal, Kiss Ferencz, Kiss Sándor, D. Kovács János, V. Kovács János, Magos Ferencz, Magyar István, Miklósi Béla, Nagy István, Cz. Nagy Mihály, Ormós István, Pozsonyi Antal, Révész Kálmán, Sáfár Imre, Sz. Szabó István, Szabó József, Szécsi István, Szigethy Zoltán, Szikszay Zoltán, Vitéz Ignác.

A második vizsgát tevők otthon készített dolgozataikon kívül Luk. 8, 22—25. felett gyakorlati bibliamagyarozati munkát irtak egy napi időköz alatt, melyet 22-én d. u. az egyházkerületi bizottság előtt egyenként felolvastak, előző napon meg próbaszónoklati előadásokat tartván, — míg az első vizsgát tevők 21-én d. e. Máté 5, 16 felett egyházi beszéd-vázlatot, majd d. u. a következő tárgy felett vallásbölcseleti irányu theologiai munkát készítettek: „Mi a hit és tapasztalati tudat közti különbség? Hol kezdődik a hit, mik annak tárgyai? Mi a jelentősége egy a theologiában, mint általában a tudomány terén?”

A közgyűlés tehát, mint referádánk elején jeleztük, 23-án kezdődött főt. püspök ur megható imádságával, majd megnyitó beszédével, mely utóbbiban fájdalmas szavakkal emlékezett meg azon nagy veszteségről, mely egyetemes egyházunkat Nagy Péter püspök és Lónyai Menyhért főgondnok halálában érte. Végül saját gyöngékedésére, sőt betegeskedésére hivatkozva, mely miatt már-már hattyu-dalát szándékozott püspöki székén elzengeni, a gyűlés tagjainak elnézését, pártfogását kérte.

Megállapítván a tagok, küldöttek névsora, fölesketetett az új bihari esperes, Szabó Károly, ártándi lelkész, ki a nehéz tiszt viselésére komoly, de meleg szavakban ajánlja fel magát. Majd a két új egyházkerületi tanácsbíró, Könyves Tóth Kálmán és Beke Mihály fölesketése következett, kik közül az első megragadó szavakban beszélvén, magára vállalja a kötelességek terhét, de az elismerés koszoruját visszateszi ősz atyjának homlokára, mint a kinek helyére és érdemeiért választathatott ő meg.

Több küldöttség alakíttatván, felolvastatott a lelkészi

vizsgák eredménye, melyszerint a második vizsgát tett atyafiak közül hatan, u. m. Ferenczy Gyula, Fiók Károly, Kozma Zsigmond, Kovács Lajos, Révész Mihály, Sulyok István kitüntetéssel, a többiek is többé-kevésbé sikeresen, de mindannyian kielégítő sikerrel, — az első vizsgát tett atyafiak közül pedig öten, u. m. Biber József, Futó Zoltán, D. Kovács János, Magos Ferencz, Révész Kálmán kitüntetéssel, a többiek is különböző sikerrel levizsgáztak, kettő közülök mégis a legközelebbi, egy pedig a jövő évi tavaszi egyházkerületi közgyűlés előtt teendő pótvizsgára utasítatván. Főtiszt. püspök ur buzdító szép beszédet intézett a fiatal atyafiak seregéhez.

Olvastattak a múlt évben tartott konventi gyűlés jegyzőkönyvének egyházkerületünket közvetlenebbül érdeklő számai, melyek közül a legtöbb egyszerűen tudomásul vétetett.

A 41. számnál, mely a presbyteri szövetséggel való érintkezés fentartására kinevezett konventi bizottságról szól, Csiky Lajos, a debreczeni főiskola akadémiai képviselője kérdezi, hogy a mennyiben e czélból egyházkerületünk is nevezett ki pár évvel ezelőtt egy bizottságot s eddig épen e bizottság közvetítse az érintkezést, vajjon lejárt-e annak mandátuma a konventi bizottság kinevezésével? Az egyházkerületi közgyűlés továbbra is megbizta a Könyves Tóth Mihály elnöklete alatt Némethy Lajos, Balogh Ferencz és Csiky Lajos tagokból álló bizottságot működésének a másik bizottsággal egyetértőleg való folytatására, néhai Lugosi József bizottsági tag helyét nem töltvén be más új taggal.

Széles mederben folyó, elvi jelentőségű vitát idézett elő a középiskolánk államsegélyezése ügyében követett eljárásról szóló, 50. számú konventi jegyzőkönyv tárgyalása. A konvent ugyanis azt kéri a vallás- és közoktatásügyi minisztertől, hogy az államsegély ne külön-külön a középiskoláknak, hanem együtt az egyház egyetemének adassék. Kiss Albert azon indítványára, hogy az egyházkerületi közgyűlés e konventi feliratot ne egyszerűleg, hanem köszönettel vegye tudomásul, nagy vita indult meg, melyben Degenfeld József gróf, Tabajdi Károly, Thaly Kálmán, György Endre, Ritoók Zsigmond, Várady Gábor, Könyves Tóth Kálmán, Uray Imre, Dr. Hajnal István, Lukács Ödön s még többen is részt vevén, végre Révész Bálint püspök ur azon közvetítő irányu javaslata fogadtatott el, hogy az egyházkerület a konventi határozat feletti nyilatkozatát a még nem tudott eredménytől tegye függővé.

Igen érdekes tárgya volt még az első napi gyűlésnek az 1884. augusztusi közgyűléstől relegált, segédlelkészek kibocsátására és elhelyezésére vonatkozó esperesi javaslat tárgyalása. Felolvastatván e javaslat s az arra hozott egyházmegyei vélemények, egyes pontjaiban vétetett részletes tárgyalás alá. Mindjárt az első pontnál fölemlítették, hogy némely egyházkerület nem fogadja be segédlelkészekül a más kerületek főiskolaiban végzett ifjakat s midőn a gyűlés hasonló eljárás követésére hivatott fel, kimondatott, hogy ama, törvényeink szellemével össze nem egyeztethető eljárás megszüntetésére átirat fog intézteni az illető egyházkerülethez. Legérdekesebb volt a nevezetes 5-ik pont tárgyalása, mely elvben igenis elfogadtatott s felhívás fog intézteni a nagyobb egyházakhoz, hogy szervezzenek állandó káplánságokat, de indokolt vélemények alapján tartózkodni fog az egyházkerület minden ilyen irányu pressiótól. Az

5. és 6. pont közé Csiky Lajos egy új pontot óhajt beszövegetni azon tartalommal, hogy a segédlelkészek érdekeire ügyelet szempontjából, főként a hely nélkül levő káplánok nyilvántartására állíttassék fel egy. főt. püspök ur elnöklete alatt működendő, néhány tagból álló bizottság. A javaslat nem fogadtatott el, mert e bizottságra, a püspöki hivatalnál nyilván tartatván a segédlelkészek, szükség nincsen s mert némelyek centralisatióra törekvést láttak abban.

Az első nap délutánján zárt ülés tartatván, másnap Madarász Imre indítványára határozathozta ment, hogy e zárt üléseken az egyházmegyei küldöttei is részt vehessenek. E másnap, t. i. 24-ike a debreczeni főiskolát érdeklő ügyeknek volt szánva, de a melyek közül számra nézve kevés, bár lényegükre nézve igen fontos ügyek döntettek el e napon. Örvendetes tudomásul vétetett, hogy a debreczeni egyház az 5-ik theologiai tanszékre való 700 forintnyi nemes ajánlatát folyóvá tette. Fölvétetett az utóbbi gyűlésen választott négy új tanár, Bethlendi Endre, Dr. Öreg János, Sinka Sándor és Karay Sándor hivatalos esküje, kik közül az első fejezte ki társai nevében is mély meggyőződéssel mondott beszédében hálás érzelmeiket s hűség munkálkodásukról való komoly ígéretüket. A fölesküdt új tanárokat főtiszt. püspök ur üdvözölte meleg szavakban. Körösi Sándor jogtanár helyettesítési ügyében erős hullámokat vető vita folyt, melynek végén határozatilag kimondatott, hogy nevezett tanárnak az eddigi módzatok szerinti helyettesítése nem csak ezen iskolai évre, de a jelen országgyűlés végeig megengedtetik. A tanárválasztás módzatára vonatkozó indítvány tárgyalása is nagy érdeklődés között folyt le, a nélkül azonban, hogy ezen ügy befejeztetett volna, a mennyiben főleg a candidatió kérdésére tekintettel az ügy bővebb megvilágítást igényelvén, bizottság neveztetik ki, mely az e kérdésre felhivandó debreczeni egyháznak véleményét is meghallgatva, ez ügyben való véleményét terjeszse elő. A főiskolai pénztári számadásokat 1884—1883. február 17-ig felülvizsgált küldöttség jelentése tudomásul vétetvén, Varga Lajos pénztárnok örökösének megadatott a fölmentvény. Nagy vitát idézett elő az épített pénztári számadások ügyében való egyházkerületi levéltárnoki előterjesztés, melyről azonban már csak lapunk jövő számában beszélhetünk.

Referens.

Különfélék.

Hangverseny a főiskolában. A főiskolánkban felállítandó ének- és zenetanári tanszék f. hó 24-én, pénteken d. u. egy nagy lépéssel előhaladt létesülése felé, a mennyiben a főiskolai ifjuság ének- és zenekara nagy és fényes közönség előtt igen szépen sikerült hangversenyt rendezett ama tanszék alapja növelésére. Jól esett ifjuságunkat a zene kulturájának terén oly bizton mozogva látnunk; jól esett tudnunk, hogy azon nagyon szép, némileg alkalmi költeményt, melyet egyik ifju szavalt, egy hittanhallgató tanítványunk írta s igen jól esett tapasztalnunk, hogy egyházkerületünk vezérférfiai meleg érdeklődéssel jutalmazták meg derék ifjaink nemes törekvését. Rendkívül érdekessé tette a hangversenyt azon körülmény is, hogy hallgatására, nem véletlenül itt járva, hanem épen azért jöve, megjelent gróf Zichy Géza, a bámulatos tehetségű zongoraművész is, ki

megelégedésének minduntalan jelét adva, végül néhány buzdító szót intézett a zene kultiválásának érdekében az öt lelkes odaadással hallgató ifjusághoz. A hangverseny, mely az egyházkerületi díszteremben tartatott, bizonyára szépen jövedelmezett a jó célra.

Gyászhir. Április 22-én érkezett a távsürgöny, hogy Szilágyi Lajos gebei lelkész, 1867 óta nagy-károlyi egyházmegye esperese, hirtelen elhalt. A régi kifáradt egyházi szolgának emléke legyen áldott!

Kötegyánban f. hó 19-én Bösörményi Lajos gyantai lelkész választatott meg lelkészül Szondy Béla sarkadi segédlelkész 30 szavazata ellenében 75 szavazattal. Szerencsét és sikert az új munkatéren!

Felsőbányán Nagy Lajos ujonnan megválasztott lelkész f. év április 19-én tartotta, szoroson bibliai pozitív alapon álló beköszöntőjét. A beigtatást mint az esperes megbízottja Gulyás Lajos nagybányai ref. lelkész s egyházmegyei tanácsbíró végezte.

A „Krisztus személyisége“ című, lapunk mult számában ismertetett mű ára 80, nem pedig, mint multkor tévesen jeleztük, 60 krajczár.

Felelős szerkesztő: Tóth Sámuel. Szerkesztőtársak:

Csiky Lajos, Géresi Kálmán.

HIRDETÉS.

Pályázat

a békésbányai ev. ref. egyházmegyébe kebeleztetett p a n c s o v a i német-magyar ajku ev. ref. egyház lelkészi állomására.

Évi fizetés:

1. Tisztességes lakás.
2. Nyolczszáz forint készpénzben, az egyház pénztárából évnegyedenként kiszolgáltatva.
3. Stóla.

Az egyház a tiszántuli ev. ref. egyházkerületben III-ad osztályu: lelkek száma: 460.

A lelkész kötelessége az iskolás gyermekek vallásos oktatása, melyért 40 frt államsegélyben részesül.

A megválasztott lelkész a békésbányai ev. ref. egyházmegye özvegy-árva pénztár intézetének kötelezett tagja.

Pályázati kérvények, — melyekhez pályázóknak a német nyelvben való tökéletes jártaságukról szóló bizonyítványuk is melléklendő, f. évi Május hó 20-ig Szabó Jánoshoz, a békésbányai ev. ref. egyházmegye espereséhez Közös-Tarcsára — Békésmegye — küldendők.

Debreczen, 1885. Ápril 22.

Révész Bálint,
püspök.

5. és 6. pont közé Csiky Lajos egy új pontot óhajtott beszövegetni azon tartalommal, hogy a segédlelkészek érdekeire ügyelet szempontjából, főként a hely nélkül levő káplánok nyilvántartására állíttassék fel egy, főt. püspök ur elnöklete alatt működendő, néhány tagból álló bizottság. A javaslat nem fogadtatott el, mert e bizottságra, a püspöki hivatalnál nyilván tartatván a segédlelkészek, szükség nincsen s mert némelyek centralisatióra törekvést láttak abban.

Az első nap délutánján zárt ülés tartatván, másnap Madarász Imre indítványára határozatba ment, hogy e zárt üléseken az egyházmegyei küldöttei is részt vehessenek. E másnap, t. i. 24-ike a debreczeni főiskolát érdeklő ügyeknek volt szánva, de a melyek közül számra nézve kevés, bár lényegükre nézve igen fontos ügyek döntettek el e napon. Örvedetes tudomásul vétetett, hogy a debreczeni egyház az 5-ik theologiai tanszékre való 700 forintnyi nemes ajánlatát folyóvá tette. Fölvétetett az utóbbi gyűlésen választott négy új tanár, Bethlendi Endre, Dr. Öreg János, Sinka Sándor és Karay Sándor hivatalos esküje, kik közül az első fejezte ki társai nevében is mély meggyőződéssel mondott beszédében hálás érzelmeiket s hűséges munkálkodásukról való komoly ígéretüket. A fölesküdt új tanárokat főtiszt. püspök ur üdvözölte meleg szavakban. Körösi Sándor jogtanár helyettesítési ügyében erős hullámokat vető vita folyt, melynek végén határozatilag kimondatott, hogy nevezett tanárnak az eddigi módozatok szerinti helyettesítése nem csak ezen iskolai évre, de a jelen országgyűlés végeig megengedetik. A tanárválasztás módozatára vonatkozó indítvány tárgyalása is nagy érdeklődés között folyt le, a nélkül azonban, hogy ezen ügy befejeztetett volna, a mennyiben főleg a candidatió kérdésére tekintettel az ügy bővebb megvilágítást igényelvén, bizottság neveztetik ki, mely az e kérdésre felhívandó debreczeni egyháznak véleményét is meghallgatva, ez ügyben való véleményét terjeszse elő. A főiskolai pénztári számadásokat 1884—1883. február 17-ig felülvizsgáló küldöttség jelentése tudomásul vétetvén, Varga Lajos pénztárnok örökösének megadatott a fölmentvény. Nagy vitát idézett elő az épített pénztári számadások ügyében való egyházkerületi levéltárnoki előterjesztés, melyről azonban már csak lapunk jövő számában beszélhetünk.

Referens.

Különfélék.

Hangverseny a főiskolában. A főiskolánkban felállítandó ének- és zenetanári tanszék f. hó 24-én, pénteken d. u. egy nagy lépéssel előhaladt létesülése felé, a mennyiben a főiskolai ifjuság ének- és zenekara nagy és fényes közönség előtt igen szépen sikerült hangversenyt rendezett ama tanszék alapja növelésére. Jól esett ifjuságunkat a zene kulturájának terén oly bizton mozogva látnunk; jól esett tudnunk, hogy azon nagyon szép, némileg alkalmi költeményt, melyet egyik ifju szavalt, egy hittanhallgató tanítványunk írta s igen jól esett tapasztalnunk, hogy egyházkerületünk vezérférfiai meleg érdeklődéssel jutalmazták meg derék ifjaink nemes törekvését. Rendkívül érdekessé tette a hangversenyt azon körülmény is, hogy hallgatására, nem véletlenül itt járva, hanem épen azért jöve, megjelent gróf Zichy Géza, a bámulatos tehetségű zongoraművész is, ki

megelégedésének minduntalan jelét adva, végül néhány buzditó szót intézett a zene kultiválásának érdekében az őt lelkes odaadással hallgató ifjusághoz. A hangverseny, mely az egyházkerületi díszteremben tartatott, bizonyára szépen jövedelmezett a jó célra.

Gyászhir. Április 22-én érkezett a távsürgöny, hogy Szilágyi Lajos gebei lelkész, 1867 óta nagy-károlyi egyházmegye esperese, hirtelen elhalt. A régi kifáradt egyházi szolgának emléke legyen áldott!

Kötegyánban f. hó 19-én Böszörményi Lajos gyantái lelkész választatott meg lelkészül Szondy Béla sarkadi segédlelkész 30 szavazata ellenében 75 szavazattal. Szerencsét és sikert az új munkatéren!

Felsőbányán Nagy Lajos újonnan megválasztott lelkész f. év ápril 19-én tartotta, szorosán bibliai pozitív alapon álló beköszöntőjét. A beigtatást mint az esperes megbízottja Gulyás Lajos nagybányai ref. lelkész s egyházmegyei tanácsbíró végezte.

A „Krisztus személyisége“ című, lapunk múlt számában ismertetett mű ára 80, nem pedig, mint multkor tévesen jeleztük, 60 krajczár.

Felelős szerkesztő: **Tóth Sámuel.** Szerkesztőtársak:

Csiky Lajos, Géresi Kálmán.

HIRDETÉS.

Pályázat

a békésbányai ev. ref. egyházmegyébe kebelezett panicsovai német-magyar ajku ev. ref. egyház lelkészi állomására.

Évi fizetés:

1. Tisztességes lakás.
2. Nyolczszáz forint készpénzben, az egyház pénztárából évnegyedenként kiszolgáltatta.
3. Stóla.

Az egyház a tiszántuli ev. ref. egyházkerületben III-ad osztályu: lelkek száma: 460.

A lelkész kötelessége az iskolás gyermekek vallásos oktatása, melyért 40 frt államsegélyben részesül.

A megválasztott lelkész a békésbányai ev. ref. egyházmegye özvegy-árva pénztár intézetének kötelezett tagja.

Pályázati kérvények, — melyekhez pályázóknak a német nyelvben való tökéletes jártaságukról szóló bizonyítványuk is melléklendő, f. évi Május hó 20-ig Szabó Jánoshoz, a békésbányai ev. ref. egyházmegye espereséhez Közös-Tarcsára — Bákésmegye — küldendők.

Debreczen, 1885. Ápril 22.

Révész Bálint,
püspök.